

Bölüm 12

ENERJİ ÜRETİMİ YAPAN BİR İŞLETMEDE İÇ DENETİM DESTEKLİ KURUMSAL RİSK YÖNETİMİ UYGULAMASI

Murat ERDOĞAN¹
Mahmut Sami ÖZTÜRK²

1. GİRİŞ

İşletmelerin karşı karşıya kaldıkları riskler ve bu riskleri yönetebilmek adına yöneldikleri arayışlar kurumsal risk yönetimi (ERM-Enterprise Risk Management) kavramının doğmasına ve hızlı bir şekilde yükselen yeni bir yönetim konsepti haline dönüşmesine neden olmuştur. Rekabetin ve bilgiye duyulan ihtiyacın artan önemi, teknolojiye yaşanan gelişmeler, mali krizler, belirsizlikler vb. gibi faktörler günümüzde işletmelerin değişen koşullar çerçevesinde risk yönetimi alanında yeni arayışlara gereksinim duymalarına sebep olmuştur. Risk yönetimi günümüz işletmelerinde ortaya çıkan temel bir gereksinim olarak kabul görmektedir (Woon, Azizan & Abdul Samad, 2011). Küresel boyutta yaşanan finansal sorunlar, istikrarsızlıklar, belirsizlikler, rekabetin artması, iş süreçlerinin karmaşıklığı vb. gibi etkenler geleneksel risk yönetiminin geçerliliğini yitirmesine neden olmuştur. Yaşanan gelişmeler işletmeleri geleneksel risk modellerinden uzaklaştırarak daha geniş ve kapsamlı açıdan ele alınan yeni bir risk yönetim modeline yönelmelerini sağlamıştır (Ping & Muthuveloo, 2015). Dolayısıyla işletmeler yeni bir risk yönetim modeli olan kurumsal risk yönetimi ile bütünsel bir çerçeve kapsamında risk yönetimini ele alabilmektedir (Gordon, Loeb & Tseng, 2009).

Bu çalışmanın amacı, uygulamalı örnekler ile iç denetim faaliyetlerinin desteği ile işletmelerde kurumsal risk yönetim uygulamalarının analiz edilmesidir. Bu doğrultuda çalışma kapsamında enerji üretimi gerçekleştiren bir işletmede kurumsal risk yönetimi sistemi ve uygulamaları araştırılmaktadır. Uygulamanın gerçekleştirilmesi için işletme yöneticileri, iç denetim departmanı ve işletme per-

¹ Doktor Öğretim Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, muraterdogan@akdeniz.edu.tr

² Doktor Öğretim Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, samiozturk@sdu.edu.tr

risk planlamaları gerçekleştirilmektedir. Meydana gelebilecek riskler ile ilgili iç denetim departmanının danışmanlığı, yönlendirmesi ve desteği ile işletmedeki bölümlerde çalışmalar yürütülmektedir. Böylece bölümlerdeki bu çalışmalar risk yönetim departmanının çalışmalarına alt yapı oluşturmaktadır. Risklerin belirlenmesi, tespiti ve önlenmesi konusunda iç denetim, bağımsız denetim, vergi denetimleri ve SPK denetim faaliyetleri de önemli ölçüde işletmenin risk yönetim sistemine destek olmaktadır. Risk analizi kapsamında ERP programı üzerinde oluşturulan risk kontrol noktaları ile otomatik olarak risklerin izlemesi gerçekleştirilmektedir.

Risk yönetimi, şirketin ticari silo veya her bir risk türüne göre geçici bir şekilde kapsamlı bir şekilde analiz edilmelidir. Risk yönetimi, şirket genelinde entegre bir yapıda yürütülmelidir (Abrams & ark., 2006). Dolayısıyla işletme bünyesinde yürütülen risk yönetim faaliyetleri işletmenin bütün birimlerine etkin bir şekilde yayılmalıdır. Aynı şekilde işletmenin bağlı bulunduğu ana holdingde yer alan diğer bağlı şirketlerde de iç denetim departmanı ve çalışanlarından da yardım alınarak kurumsal risk yönetim sistemi kurulmalı ve faaliyetlerini etkin olarak gerçekleştirmelidir. Çünkü grup şirketlerde meydana gelebilecek bir risk çarpan etkisi ile diğer şirketlere de önemli ölçüde etki edebilecektir. Enerji retimi gerçekleştiren işletmede karşılaşılabilecek doğal coğrafi risklere karşı daha fazla önem alınması ve bu riskleri bertaraf edebilecek yeni yatırımların yapılması gerekmektedir. Ayrıca depolanamayan ürünlerin satış riskine karşı işletme, yeni satış politikaları ve anlaşmalar gerçekleştirerek geleceğe dönük önlemler almalıdır. Son olarak ise, işletmenin risk yönetim faaliyetlerini sistem üzerinde takip etmesi nedeniyle, sisteme yapılabilecek saldırı ve izinsiz müdahalelere karşı tedbirlerin alınması ve gerekli koruyucu yazılımlardan faydalanılması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Abrams, C., Von Knel, J., Mller, S., Pfitzmann, B., & Ruschka-Taylor, S. (2006). Optimized enterprise risk management. *IBM Systems Journal*, 2 (46), 219-234.
- Akçakanat, . (2012). Kurumsal risk yönetimi ve kurumsal risk yönetim süreci. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7 (4), 30-46.
- Bartelsman, B. (2012). *Enterprise risk management and firm performance: A Dutch perspective*. Universiteit van Amsterdam.
- Beasley, M.S., Clune, R. & Hermanson, D.R. (2005). Enterprise risk management: An empiricial analysis of factors associated with the extent of implementation. *The Journal of Accounting and Public Policy*, (24), 521-531.
- Casualty Actuarial Society. (2003) *Overview of enterprise risk management*. (18.08.2018 tarihinde <https://www.casact.org/area/erm/overview.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Ching, H.Y. & Colombo, T.M. (2014). Enterprise risk management good practices and proposal of conceptual framework. *Journal of Management Research*, 3 (6), 69-85.
- COSO. (2004). *Enterprise Risk Management – Integrated Framework, Executive Summary*. September.

- Derici, O. (2013). *İç kontrol sistemi ve kurumsal risk yönetimi*. Ankara: Hilal Form Matbaacılık
- Ertan, Y., Poroy Arsoy, A. & Bora Kılınçarslan, T. (2017). Kurumsal risk yönetimi olgunlaşma seviyesinin finansal performansa etkisi: Türkiye örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ekim*, 139-156.
- Gacar, A. (2017). İşletmelerde kurumsal risk yönetimi kapsamında riskin erken saptanması ve yönetimi komiteleri: Borsa İstanbul'da nitel bir araştırma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 52, 123-133.
- Gordon, L.A., Loeb, M.P. & Tseng, C. (2009). Enterprise risk management and firm performance: A contingency perspective. *J. Account. Public Policy*, 28, 301-327.
- Gül, S. (2013). Kalkınma ajanslarında kurumsal risk yönetimi sistemi. *Denetişim*, 11, 76-83.
- Güneş, Ş. & Teker, S. (2010). Türk enerji sektöründe kurumsal risk yönetimi farkındalığı. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 1 (11), 64-76.
- Hoyt, R.E. & Liebenberg, A.P. (2011). *The value of enterprise risk management. The Journal of Risk and Insurance*. 4 (78).
- Kara, S. & Sakarya, Ş. (2012). Kurumsal risk yönetimi çerçevesinde risk odaklı iç denetim ve İMKB uygulaması. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 1, 69-95.
- Karaca, S.S., Şenol, Z. & Korkmaz, Ö. (2018). Mutual interaction between corporate governance and enterprise risk management: A case study in borsa İstanbul stock exchange. *Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan*, 235-248.
- Koç, S. & Çelik, A. (2015). Kurumsal risk yönetimi: Türkiye'de bankacılık sektöründe bir uygulama. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2 (16), 311-334.
- Kurt, G. & Uçma Uysal, T. (2018). COSO kurumsal risk yönetimi çerçevesi güncelleme projesinin getirdiği yenilikler. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 54, 19-34.
- McShane, M.K, Nair, A. & Rustambekov, E. (2011). Does enterprise risk management increase firm value. *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 26, 641-658.
- Moeller, R.R. (2011). *COSO enterprise risk management*. New Jersey: John Wiley&Sons
- Özbek, Ç. (2012). *İç denetim*. İstanbul: Türkiye İç Denetim Enstitüsü Yayınları
- Özsoy, M.T. (2012). Yeni Türk ticaret kanunu ve şirketlerde kurumsal risk yönetimi. *Mali Çözüm Dergisi, Mart-Nisan*, 165-186.
- Pehlivanlı, D. (2012). Kâr amacı gütmeyen kuruluşlarda kurumsal risk yönetimi ve risk çalıştayını vaka çalışması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ocak*, 117-128.
- Ping, T.A. & Muthuveloo, R. (2015). The impact of enterprise risk management on firm performance: Evidence from Malaysia. *Asian Social Science*, 22 (11), 149-159.
- Protiviti Independent Risk Consulting. (2006). *Guide to enterprise risk management frequently asked questions*. (22.07.2018 tarihinde https://www.ucop.edu/enterprise-risk-management/_files/protiviti_faiguide.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Sarıtaş, H. & Kaya, Y. (2017). KOBİ'ler için kurumsal risk yönetimi ve firmaların risk yönetimi farkındalığı üzerine bir araştırma. *Social Sciences*, 4 (12), 212-231.
- Shad, M.K. & Lai, F.W. (2015). Enterprise risk management and firm performance validated through economic value added factors. *International Journal of Economics and Statistics*, (3), 148-154.
- Tarantino, A. (2006). *Manager's guide to compliance*. New Jersey: John Wiley&Sons
- Woon, L.F., Azizan, N.A. & Abdul Samad, M.F. (2011). A strategic framework for value enhancing enterprise risk management. *Journal of Global Business and Economics*, 1 (2), 23-47.
- Zhao, X., Hwang, B. & Low S.P. (2015). *Enterprise Risk Management in International Construction Operations*. Springer.